

مفهوم‌شناسی پیشرفت دریایی در بیانات مقام معظم رهبری

حسن بیک محمدلو^۱

چکیده

بهره‌برداری حداکثری از ظرفیت‌های دریایی کشور از جمله پرتکرارترین تأکیدات مقام معظم رهبری در سال‌های اخیر بوده است و به سبب اهمیت آن، عنوان «توسعه دریامحور» در پیوست حکم دوره هشتم اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام، یکی از عناوین اولویت‌دار برای بررسی در دوره جدید مجمع ابلاغ شده است. بررسی بیانات امام خامنه‌ای، پژوهشی کیفی و به روش تحلیل مضمون است. به همین منظور بیانات ایشان در بازه ۱۳۶۸ تا آذر ۱۴۰۲ در منابع «پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری» و «پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای^{مدظله‌العالی}» مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این مقاله، مراحل مفهوم‌پردازی توسعه دریامحور به تصویر درآمده است. این مفهوم‌پردازی از سه گام تشکیل شده: گام اول- شناسایی بیانات مقام معظم رهبری؛ گام دوم- تحلیل مضمون؛ گام سوم- محورهای نهایی: تطبیق مضامین با محورهای نهایی و در واقع دامنه توسعه دریامحور

واژگان کلیدی: سیاست‌های کلی، توسعه دریامحور، مقام معظم رهبری

^۱ مشاور مدیرعامل سازمان بنادر و دریانوردی در حوزه مطالعات و سیاست‌های راهبردی و رئیس سابق کمیته حمل‌ونقل و توسعه دریامحور کمیسیون زیربنایی و تولیدی دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام

مقدمه

براساس جمع‌بندی پژوهش از مطالعات ادبیات جهانی و داخلی توسعه دریامحور به انضمام نظرات خبرگان و در سطح بالاتر بیش‌های مقام معظم رهبری و اسناد بالادستی در مجموع شش ستون اصلی برای دامنه توسعه دریامحور در تعریف این مفهوم انتخاب شده‌اند که عبارت‌اند از: اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، محیط‌زیستی، علم و فناوری، امنیتی و حکمرانی.

تحلیل مضمون، روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است که کاربرد گسترده‌ای دارد. این روش فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی ارائه می‌دهد و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌های غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند. واژه مضمون یا تم، مبین اطلاعات مهمی درباره داده‌ها و پرسش‌های تحقیق است و تا حدی معنی و مفهوم الگوی موجود در مجموعه‌ای از داده‌ها را نشان می‌دهد. مضمون الگویی است که در داده‌ها یافت می‌شود و حداقل به توصیف و سازمان‌دهی مشاهدات و حداقل به تفسیر جنبه‌هایی از پدیده‌ها می‌پردازد. به‌طور کلی، مضمون، ویژگی تکراری و متمایزی در متن است که نشان‌دهنده تجربه خاصی در رابطه با پرسش‌های تحقیق است. در خصوص جداول تحلیل مضمون بیانات، عناصر و ویژگی‌های جداول به شرح زیر هستند:

- عناصر جدول

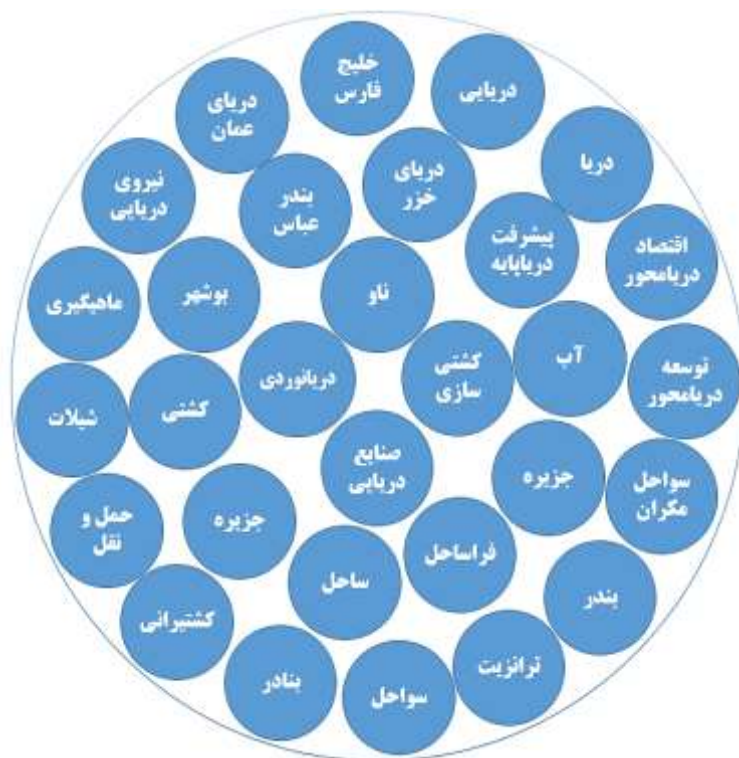
- اصل بیانات / متن سند: عین عبارت بیان‌شده توسط مقام معظم رهبری^{مدظله‌العالی} یا عبارت موجود در سند؛
- کد / مضمون: مضامین راهبردی استخراج‌شده از اصل عبارت؛
- محور: محورهای مشخص‌شده که روابط شبکه‌ای بین مضامین را برقرار می‌کند؛
- واژه‌شناسی: انتخاب واژه مرتبط از شبکه مفاهیم حوزه پیشرفت دریاپایه

- ویژگی‌های جدول

- ترتیب زمانی: برای درک سیر موضوع، موارد به ترتیب تاریخ ذکر شده است؛
- عنوان و مرجع تصویب متونی که عبارت از آن استخراج شده، در جدول آمده است.

جدول (۱): مضامین اصلی و فرعی شناسایی شده در تحلیل مضمون بیانات مقام معظم رهبری

مضامین اصلی	مضامین فرعی
حکمرانی	تکمیل مسیرهای حیاتی حمل و نقل
	استقرار نظام مدیریت یکپارچه منابع آب کشور
	حفظ و ارتقای ذخایر ژنتیکی و منابع آبی
	تحقق سیاست‌های کلی آمایش سرزمینی
امنیتی	تامین امنیت خلیج فارس
	حضور در آب‌های آزاد
	ایجاد زیرساخت‌ها
علم و فناوری	توجه ویژه به زیست‌فناوری دریایی
	تامین حداکثری داخلی مواد و تجهیزات راهبردی شناورها و سکوها دریایی
	به‌کارگیری فناوری‌های نوین در زنجیره ارزش صنعت شیلات
محیط‌زیستی	مدیریت پسماند سواحل دریا
	بهره‌برداری پایدار از محیط‌های دریایی
اجتماعی - فرهنگی	حفظ معنویت و حفظ حریم الهی
	جمعیت‌پذیری مناطق ساحلی
	حضور در دریا برای انتقال فرهنگ
اقتصادی	صید آبیان
	آبزی‌پروری
	سوخت‌رسانی دریایی
	اشتغال در بخش دریایی
	شیرین‌سازی آب دریا

شکل (۱): دایره واژگان جست‌وجوشده به‌منظور بررسی نقش و اهمیت دریا و اقتصاد دریا در کلام مقام معظم رهبری

تحلیل مضمون بیانات مقام معظم رهبری

در بخش پیشین، پایه‌های این موضوع بررسی شد. در ادامه ضمن ارائه متن بیانات، تحلیل مضمون و محورهای آن‌ها نیز ارائه شده است. در متن بیانات، کلمات با حساسیت بالا برجسته شده و موارد براساس تاریخ صدور آن مرتب شده است.

۱- بیانات در دیدار فرماندهان، کارکنان و خانواده‌های ناوگروه ۸۶ نداجا (۱۴۰۲/۰۵/۱۵)

نکته آخر که این دیگر مربوط به مسئولین کشور است، توجه به دریا است. ما به دریا همچنان توجه لازم را نداریم. امروز ۹۰ درصد تجارت دنیا از طریق دریا انجام می‌گیرد.

حمل و نقل دریایی، مهم‌ترین بخش حمل و نقل بین‌المللی است. ما هم از کشورهایی هستیم که خوشبختانه چند هزار کیلومتر مرز دریایی داریم؛ باید خیلی استفاده کنیم، از دریا باید خیلی استفاده کرد. مسئولین محترم بخش‌های مربوط باید بنشینند روی این مسئله فکر کنند، برنامه‌ریزی کنند، طراحی کنند. البته چندی است که یک حرکتی برای این کار آغاز شده اما باید وسیع‌تر حرکت کرد؛ ما از دریا باید خیلی استفاده کنیم. [باید] از مرزهای دریایی متنوع و طولانی‌مان استفاده کنیم و برای منافع ملی روی این مسئله کار کنیم.

- مضامین: سهم از تجارت جهانی، عدم توجه به دریا، لزوم طراحی و برنامه‌ریزی
- محورها: اقتصادی، اجتماعی

۲- بیانات در دیدار کارکنان و خانواده‌های ناگروه ۸۶ نداجا (۱۴۰۲/۰۵/۱۵)

این دریانوردی ارزش و اهمیت انقلاب اسلامی ایران را برای خود ما، برای شما، برای هرکسی که از ماجرای شما مطلع بشود روشن کرد. ...انقلاب، دریا را از تعطیلی درآورد. دریانوردی را از فراموشی خارج کرد.

- مضامین: اهمیت دریا و دریانوردی
- محورها: فرهنگی، اجتماعی

۳- بیانات در دیدار کارکنان و خانواده‌های ناگروه ۸۶ نداجا (۱۴۰۲/۰۵/۱۵)

شما نشان دادید که دریای آزاد متعلق به همه است و اینکه می‌گویند ما اجازه نمی‌دهیم فلان کشتی‌ها از فلان تنگه‌ها عبور کنند غلط زیادی است. دریای آزاد مال همه است، دریا و هوا باید برای همه ملت‌ها آزاد باشد. امنیت کشتیرانی و حمل و نقل دریایی باید برای همه کشورها تامین بشود.

- مضامین: دریا برای همه، تامین امنیت کشتیرانی
- محورها: اقتصادی، امنیتی

۴- بیانات در دیدار کارگزاران نظام (۱۴۰۲/۰۱/۱۵)

یک نکته دیگری که اینجا من عرض می‌کنم این است که برخی از اقدامات کلیدی هست که اقتصاد را رشد می‌دهد، یعنی بعضاً حتی موجب جهش اقتصاد می‌شود؛ این‌ها را دستگاه‌های مسئول بگردند پیدا کنند. من حالا دو سه مثال به نظرم رسید و یادداشت کردم. یکی مسئله این اقتصاد دریاپایه است که حالا اخیراً به ما هم گزارش می‌دهند و مکرر پیشنهاد می‌کنند؛ درست است. دریا مرکز برکت است، ما هم از لحاظ دریا خوشبختانه دستمان باز است؛ در جنوب کشور و در شمال کشور دریا داریم. اقتصادهای متکی به دریا خیلی اقتصادهای بابرکتی است؛ یکی این است؛ به این توجه کنیم. لوازمی دارد [که باید] به آن لوازم ملتزم بشویم، دنبال کنیم، پیگیری کنیم.

- مضامین: اقتصاد دریایی، اقتصاد با برکت، ملتزم بودن به ضروریات و پیگیری تحقق آن
- محورها: اقتصادی
- واژه‌شناسی: اقتصاد دریاپایه

۵- خبر دیدار فرماندهان نیروی دریایی ارتش (۱۴۰۱/۰۹/۰۷)

با اشاره به سوابق دریانوردی ایرانیان در گذشته که باعث انتقال فرهنگ و تمدن اسلامی و ایرانی به مناطق دیگر دنیا شد، خاطرنشان کردند: با وجود این سابقه و سواحل طولانی دریایی در شمال و بخصوص جنوب ایران، فرهنگ استفاده از فرصت‌های دریا در کشور مورد غفلت واقع شده و باید به فرهنگ عمومی مردم تبدیل شود.

ایشان فرهنگ‌سازی در این زمینه و ایجاد فهم عمومی از دریا به‌عنوان یک زیرساخت اساسی را ضروری دانستند و افزودند: در چند سال گذشته بحث توسعه سواحل مکران مطرح شد و دولت‌ها هم از آن استقبال کردند اما پیشرفت جدی در این موضوع نیازمند فرهنگ‌سازی است.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، تولیدات هنری از جمله پویانمایی را در شناساندن فرصت‌های متنوع دریا موثر خواندند و گفتند: با استفاده از تولیدات هنری و معرفی ظرفیت‌های پیشرفت دریاپایه کشور چه در بخش نظامی و چه در بخش عمرانی، شوق مردم به استفاده از این فرصت افزایش خواهد یافت.

- مضامین: سابقه دریانوردی و نقش آن در انتقال فرهنگ و تمدن، فرصت‌های مادی دریا، فرهنگ‌سازی توسعه دریایی، استفاده از تولیدات هنری در معرفی ظرفیت‌های پیشرفت دریاپایه
- محورها: اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی
- واژه‌شناسی: پیشرفت دریاپایه

۶- بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت (۱۴۰۱/۰۶/۰۸)

یکی دیگر از مسائل مهم اولویت‌های بخش اقتصاد، همین مسئله دریا است. من چند سال است که راجع به مسئله دریا تاکید می‌کنم؛ خوب، یک حرکت‌های کوچکی هم انجام گرفته اما آن کاری که باید بشود نه [نشده]. دریا خیلی مهم است؛ خود دریا، آب دریا، محصولات دریایی، بنادر موجود، مناطق مسکونی‌ای که اطراف دریا می‌شود به وجود آورد، یک منبع ثروت فوق‌العاده است برای کشور. ما، هم در شمال دریا داریم، هم در جنوب دریاها را آزاد داریم که این یکی از امتیازات بزرگ کشور ما است؛ ما باید از این، حداکثر استفاده را بکنیم.

- مضامین: اقدامات موثر در بهره‌برداری از ظرفیت دریا، آب دریا، محصولات دریایی، بنادر، مناطق مسکونی، حمل‌ونقل (ترانزیتی)، مواد غذایی، گردشگری
- محورها: اقتصادی

۷- بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت (۱۴۰۱/۰۶/۰۸)

آن‌وقت در بخش **حمل‌ونقل**، همان تکمیل مسیرهای حیاتی از قبیل مسیرهای ترانزیتی – همین بحث شمال و جنوب و شرق و غربی که مطرح است – خیلی مهم است. جایگاه کشور ما از سابق و از قدیم گفته می‌شد که یک جایگاه ارتباطی استثنایی است؛ هم از لحاظ ارتباط شمال و جنوب، هم از لحاظ ارتباط شرق و غرب، واقعا یک **جایگاه استثنایی** است؛ یعنی در نقشه دنیا که انسان نگاه می‌کند، کشور ما از این جهت جزو جاهای کم‌نظیر است؛ بنابراین، هم راه‌های ارتباطی ترانزیتی، هم راه‌های ارتباطی برای ارتباطات داخلی و حمل‌ونقل داخلی؛ این هم یکی از چیزهای مهم است.

- مضامین: تکمیل مسیرهای حیاتی حمل‌ونقل در آب‌های شمالی و جنوبی کشور، ترانزیت، جایگاه ارتباطی
- محورها: اقتصادی

۸- بیانات در ارتباط تصویری با نمایندگان یازدهمین دوره مجلس (۱۳۹۹/۰۴/۲۲)

حالا فرض بفرمایید ظرفیت‌های مادی مثل معادن، جنگل‌ها، موقعیت جغرافیایی، تنوع اقلیمی تا برسیم به مسئله تاریخ و هویت ملی و امثال این‌ها. این‌ها همه ظرفیت‌های بسیار مهم و اساسی است که در کشور ما بعضی از این ظرفیت‌ها اختصاصی است؛ یعنی هیچ کشور دیگری از آن‌ها برخوردار نیست.

- مضامین: موقعیت جغرافیایی (حمل‌ونقل)
- محورها: اقتصادی

۹- بیانات در ارتباط تصویری با مجموعه‌های تولیدی (۱۳۹۹/۰۲/۱۷)

یکی دیگر از بخش‌های پیشرو که توجه ویژه به آن‌ها لازم است، مسئله **زیرساخت‌ها** است. خب بحمدالله کشور امروز از لحاظ زیرساخت‌ها خیلی پیشرفته است بلاشک؛ یعنی امروز از لحاظ زیرساخت‌های کشور، مثل بندر، مثل جاده، بزرگراه، سد و امثال

این‌ها، وضع ما اصلاً قابل‌مقایسه با قبل از انقلاب نیست و پیشرفتش فوق‌العاده است؛ لکن در عین حال هنوز احتیاج داریم، هنوز نیاز به زیرساخت‌ها هست؛ مثل بندر، مثل برق، مثل حمل‌ونقل و مخصوصاً حمل‌ونقل ریلی که بسیار بسیار مهم است.

- مضامین: حمل‌ونقل (زیرساخت)

- محورها: اقتصادی

۱۰- بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی (۱۳۹۷/۰۱/۰۱)

وسعت سرزمین کشور ما و همسایگی با آب‌های بین‌المللی آزاد، از فرصت‌های این کشور است؛ ما از این‌ها به‌طور کامل استفاده نمی‌کنیم؛ یکی از دو حاشیه‌ی خلیج فارس متعلق به ما است، بخش عمده‌ای از دریای عمان متعلق به ما است. همسایگان متعدد؛ با پانزده کشور ما همسایه هستیم و این یک امکان و یک ظرفیت بسیار مهم برای کشور است. کشور ما از لحاظ جغرافیایی در جای حساسی قرار گرفته است؛ نقطه اتصال شرق و غرب و شمال و جنوب است و این از لحاظ جغرافیایی مهم است. منابع طبیعی باارزشی در کشور ما وجود دارد که امروز بدون اینکه ارزش‌افزوده‌ای داشته باشد، به خارج فروخته می‌شود؛ یکی از آن‌ها نفت و گاز است. من سال گذشته در همین جلسه گفتم که ما در موجودی نفت و گاز بر روی هم در دنیا اولیم؛ یعنی هیچ کشوری به قدر ایران عزیز ما مجموعاً نفت و گاز ندارد؛ در گاز اول، در نفت چهارم و در مجموع این‌ها - حجم مجموع نفت و گاز - اول در همه دنیا [هستیم]. این خیلی ظرفیت مهمی است؛ امکان بسیار مهمی است؛ اینکه دشمن می‌خواهد به هر قیمتی تسلط خود را و قیمومیت خود را بر این کشور اعمال کند، به‌خاطر همین ثروت‌ها است.

- مضامین: همسایگی با آب‌های بین‌المللی آزاد، نقطه اتصال شرق و غرب و شمال

- و جنوب، منافع نفت و گاز، تسلط و قیمومیت بیگانه

- محورها: اقتصادی، امنیتی، حکمرانی

۱۱- خبر دیدار فرماندهان نیروی دریایی ارتش (۱۳۹۷/۰۹/۰۷)

فرمانده کل قوا با اشاره به صف‌آرایی جبهه‌ای وسیع از دشمنان و رقبا در مقابل جمهوری اسلامی، گفتند: وجود این واقعیت در کنار ضرورت جبران عقب‌ماندگی‌ها، نشان‌دهنده لزوم کار مضاعف و فوق‌العاده در همه بخش‌های نظام از جمله در نیروی دریایی است.

- مضامین: لزوم افزایش کارکرد نهادهای دولتی، لزوم افزایش کارکرد نیروی دریایی با توجه به صف‌آرایی دشمنان
- محورها: اقتصادی، حکمرانی، امنیتی

۱۲- بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی (۱۳۹۶/۰۱/۰۱)

در زمینه‌های زیرساختی، کارهایی در کشور شده است که حقیقتاً از نظر معیار و مقیاسی، [که] انسان با کشورهای دیگر می‌سنجد، بسیار بزرگ و عظیم است. از باب مثال: راه‌های کشور در این مدت، شش برابر شده است؛ ظرفیت بنادر کشور در این مدت، بیست برابر شده است.

- مضامین: حمل و نقل (زیرساخت)
- محورها: اقتصادی

۱۳- بیانات در دیدار فرماندهان نداجا (۱۳۹۵/۰۹/۰۷)

کشور ما از مرزهای وسیع دریایی و همچنین سابقه طولانی در دریانوردی برخوردار است، بنابراین قدرت و توانایی نیروی دریایی جمهوری اسلامی باید در شأن و تراز نظام اسلامی و تاریخ این کشور باشد. ... عمق حضور در آب‌های آزاد باید افزایش یابد.

- مضامین: اهمیت صنایع دریایی، اهمیت دریانوردی و حمل و نقل، عمق حضور در آب‌های آزاد
- محورها: اقتصادی، امنیتی

۱۴- بیانات در دیدار معلمان و فرهنگیان (۱۳۹۵/۰۲/۱۳)

خلیج فارس جای حضور ملت بزرگ ایران است؛ ساحل خلیج فارس به‌اضافه سواحل زیادی از دریای عمان، متعلق به این ملت است؛ باید حضور داشته باشد، باید رزمایش کند، باید اظهار قدرت بکند. ما ملتی هستیم با تاریخ و قدرتمند.

- مضامین: امنیت خلیج فارس و دریایی عمان، لزوم برگزاری رزمایش‌های نظامی
- محورها: امنیتی

۱۵- خبر دیدار فرماندهان نداجا (۱۳۹۴/۰۹/۰۸)

رهبر انقلاب، دریا را عرصه «رویاری قدرتمندانه با دشمنان» و درعین حال، «فعالیت موثر و همکاری با دوستان» برشمردند و گفتند: **دسترسی به آب‌های آزاد، اتصال به چهار گوشه جهان از راه دریا و امکان دفاع از کشور در بستر دریا از جمله برکات دریاست که مردم و مسئولان باید به آن توجه کنند.**

ایشان رسیدن به جایگاه متناسب با شأن تاریخی ملت ایران و جمهوری اسلامی در دریا را مسئولیت بزرگ نیروی دریایی خواندند و افزودند: «...ما هنوز در آغاز این راهیم و شما مردان این راه هستید که باید مسیر را باز کنید و این امید و آینده مطلوب را رقم بزنید». فرمانده کل قوا به اهمیت دریای عمان و سواحل مکران اشاره کردند و گفتند: این منطقه، نقطه‌ای اساسی در ایفای مسئولیت نیروی دریایی است و در خصوص احیای این منطقه به دولت نیز سفارش‌های لازم را کرده و خواهیم کرد.

- مضامین: امنیت دریایی، توجه مسئولان، دسترسی به آب‌های آزاد، آبادانی سواحل مکران
- محورها: امنیتی، اقتصادی، حکمرانی

۱۶- بیانات در دیدار رئیس‌جمهوری ترکمنستان (۱۳۹۴/۰۹/۰۱)

مرزهای ایران و ترکمنستان مرزهای صلح و آرامش و موجب آسایش خاطر طرفین بوده و امکان استفاده از مسیر ایران برای راه‌یابی به خلیج فارس و دریای آزاد فرصت ارزشمندی برای ترکمنستان است.

- مضامین: همکاری منطقه‌ای، حمل‌ونقل و ترانزیت
- محورها: اقتصادی، حکمرانی

۱۷- بیانات در دیدار فرماندهان و کارکنان ندسا (۱۳۹۴/۰۷/۱۵)

اگر امنیت نباشد، نه اقتصاد هست، نه فرهنگ هست، نه سعادت شخصی و نه سعادت عمومی مردم اجتماع هست. امنیت دریا برای کشورهایی که سواحل دریایی دارند از جهاتی مهم‌تر است؛ چون دریا یک وسیله ارتباطی عمومی بین‌المللی است. حضور قدرت‌ها، حضور ملت‌ها در دریا یک حادثه استثنایی محسوب نمی‌شود، یک امر رایج و دایری است. اگر کشوری که همسایه دریا است و ساحل دریایی دارد، نتواند دریا را در مجاورت خود امنیت ببخشد، در واقع ارکان امنیت داخلی خود را نتوانسته است بسازد؛ لذا امنیت دریا خیلی مهم است.

- مضامین: امنیت دریا در جهت حفظ اقتصاد و فرهنگ
- محورها: امنیتی، اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی

۱۸- بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی (۱۳۹۴/۰۲/۲۶)

راجع به منطقه خلیج فارس حرف می‌زنند. امنیت منطقه خلیج فارس منفعت مشترک کشورهای خلیج فارس است؛ ما کشورهای حول و حوش خلیج فارس منفعت مشترکی داریم، ما همسایه‌ایم، امنیت اینجا به نفع همه ما است؛ اگر خلیج فارس امن باشد، همه ما از این امنیت استفاده می‌کنیم و اگر ناامن باشد، برای همه ناامن است؛ خلیج فارس ناامن، برای همه ناامن خواهد بود.

[اما] آن کسانی که باید این امنیت را حفظ کنند، کسانی هستند که **خلیج فارس** مال آن‌ها است، متعلق به آن‌ها است، خانه آن‌ها است؛ امریکا چه‌کاره است که بیاید اینجا درباره مسائل خلیج فارس اظهارنظر بکند، یارگیری بکند. آن‌ها دنبال امنیت نیستند، دنبال منافع خودشان هستند و [اگر] لازم بدانند یک نقطه را ناامن کنند، می‌کنند و از ناامن‌کننده حمایت می‌کنند.

- مضامین: امنیت خلیج فارس
- محورها: امنیتی

۱۹- بیانات در دیدار مداحان اهل بیت علیهم‌السلام (۱۳۹۴/۰۱/۲۰)

چند کشور جنایت‌کاری که خودشان یا بمب هسته‌ای را علیه ملت‌ها به کار بردند مثل امریکا، یا آزمایش کردند مثل فرانسه -فرانسه همین ده دوازده سال قبل از این سه آزمایش هسته‌ای پشت سر هم در اقیانوس کرد که این‌ها مخرب است و **محیط دریایی** را نابود می‌کند.

صنعت هسته‌ای برای یک کشور یک ضرورت است؛ هم برای انرژی، هم برای داروهای هسته‌ای که بسیار مهم است، **هم برای تبدیل آب دریا به آب شیرین** و هم برای بسیاری از نیازهای دیگر در زمینه کشاورزی و غیر کشاورزی.

- مضامین: نابودی محیط دریایی، آزمایش هسته‌ای، بمب هسته‌ای، تبدیل آب دریا به آب شیرین
- محورها: محیط‌زیستی، علم و فناوری، اقتصادی

۲۰- بیانات در دیدار مسئولان و فعالان محیط‌زیست، ... (۱۳۹۳/۱۲/۱۷)

فرهنگ‌سازی حفظ **محیط‌زیست** را از دبستان باید شروع کنیم، در کتاب‌های درسی؛ باید بچه‌های ما اهمیت مرتع و جنگل و هوا و آب و خاک و دریا و مانند این‌ها را از کودکی بفهمند و روی آن حساس باشند.

فرض بفرمایید که **آب شدن یخ‌های قطبی** - که منتهی بشود به **بالا آمدن سطح آب دریاها** و مسائل گوناگون زیستی فراوان دیگری که برایش پیش می‌آید - دیگر چیزی

نیست که قابل علاج باشد برای بشر؛ این‌ها دیگر چیزهایی نیست که بشود در ظرف ده‌سال و بیست‌سال و صدسال جبران کرد؛ آثار ماندگاری برای بشریت دارد.

- مضامین: فرهنگ‌سازی حفظ محیط‌زیست، اهمیت محیط‌زیست در کتب آموزش و پرورش، چالش‌های محیط‌زیستی نظیر بالا آمدن آب دریا
- محورها: محیط‌زیستی، علم و فناوری، اجتماعی - فرهنگی

۲۱- بیانات در دیدار مردم آذربایجان (۱۳۹۳/۱۱/۲۹)

یک مسئله مهم دیگر، استفاده حداکثری از ظرفیت‌های داخلی است. کشور ما در منطقه حساسی قرار دارد؛ همسایه‌های زیادی داریم، بالا دریا داریم، پایین دریا داریم، به همه دنیا دسترسی داریم. کشور ما روی نقشه که نگاه کنید، یک چهارراه بسیار مهم زمینی و هوایی است؛ دسترسی به آب‌های آزاد هم دارد؛ این‌ها فرصت‌های بسیار مهمی است؛ علاوه بر منابع، علاوه بر امکانات، برنامه‌ریزی بشود، فکر کنند، از این فرصت‌ها به نحو احسن استفاده کنند.

- مضامین: دسترسی به آب‌های سرزمینی و آب آزاد و برقراری امنیت کامل در این مناطق، استفاده حداکثری از ظرفیت‌ها، استفاده از دسترسی‌های منطقه‌ای، برنامه‌ریزی برای استفاده حداکثری از ظرفیت‌ها
- محورها: اقتصادی، امنیتی، حکمرانی

۲۲- بیانات در دیدار فرماندهان نداجا (۱۳۹۳/۰۹/۰۹)

مسئله آبادسازی سواحل مکران نیز جزو همین کارهای اساسی است که باید با همکاری دولت، برنامه‌های موردنظر در این منطقه با سرعت بیشتری دنبال شود.

- مضامین: آبادسازی سواحل مکران، همکاری و برنامه‌ریزی دولتی
- محورها: اقتصادی، حکمرانی

۲۳- خبر دیدار فرماندهان نیروی دریایی ارتش (۱۳۹۲/۰۹/۰۳)

رهبر انقلاب با اشاره به ابعاد مختلف اهمیت علمی، نظامی، بین‌المللی و سیاسی نیروی دریایی خاطرنشان کردند: نیروی دریایی هم از جهت علمی و تجهیزاتی اهمیت فراوانی دارد و هم با توجه به سیاست‌های حاکم بر منطقه و برخی تهدیدهای موجود، از موقعیت ویژه سیاسی و نظامی برخوردار است. ایشان همچنین با اشاره به حضور نیروی دریایی در سواحل دریای عمان و تاثیرگذاری در آبادسازی ملی تصریح کردند: در صورت توجه دولت، نیروی دریایی می‌تواند زمینه پیشرفت و رشد جهشی این منطقه را فراهم کند.

- مضامین: علم و تجهیزات نیروی دریایی، امنیت دریایی منطقه، آبادسازی سواحل دریای عمان، توجه دولت و نیروهای نظامی
- محورها: علم و فناوری، امنیتی، اقتصادی، حکمرانی

۲۴- خبر دیدار فرماندهان نیروی دریایی ارتش (۱۳۹۱/۰۹/۰۷)

فرمانده کل قوا، سواحل گسترده جمهوری اسلامی و به‌ویژه ساحل دریای عمان و عقبه آن در منطقه مکران را ثروت عظیم ملی توصیف کردند و افزودند: اگر دولت و سایر مسئولان با نگاه راهبردی به مناطق دریایی، به کمک بیایند، این منطقه عظیم و مهم می‌تواند توانایی‌های زیادی را برای جمهوری اسلامی به وجود آورد.

- مضامین: ایجاد زیرساخت‌ها و برنامه‌ریزی جهت بهره‌برداری از ساحل و دریا
- محورها: حکمرانی، اقتصادی

۲۵- خبر دیدار فرماندهان نداجا (۱۳۹۱/۰۹/۰۷)

این‌که گفتید دریانوردی‌ها در کتاب‌های درسی بیاید، این هم کار بسیار خوبی است، این کار خودتان است، باید با مسئولین مربوط با این کار ارتباط پیدا کنید و توجه کنید تا خودشان به این کار اقدام کنند و به نظر من کار مناسبی است در کتاب‌های درسی بیاید.

- مضامین: اشاره به دریا در کتب درسی، ارتباط با مسئولین
- محورها: علم و فناوری، حکمرانی

۲۶- بیانات در دیدار فعالان بخش‌های اقتصادی کشور (۱۳۹۰/۵/۲۶)

از لحاظ موقعیت جغرافیایی و منطقه‌ای هم همین‌جور است. ما جای حساسی قرار گرفته‌ایم. همسایگی ما با دو دریا و ارتباط با دریاهای آزاد و منطقه حساسی که بین شرق و غرب، یعنی بین آسیا و اروپا وجود دارد - ما در یکی از مهم‌ترین بخش این منطقه حساس قرار گرفته‌ایم - دسترسی ما را به غرب و به شرق فراهم می‌کند. این‌ها همه‌اش امتیازات است. این‌ها ظرفیت‌های کشور است؛ باید این ظرفیت‌ها را بالفعل کنیم؛ این احتیاج به تلاش دارد.

- مضامین: موقعیت جغرافیایی (حمل و نقل و ترانزیت)
- محورها: اقتصادی

۲۷- بیانات در بازدید از قرارگاه مقدم نداجا ناوگان جنوب (۱۳۹۰/۰۵/۰۲)

حضور در باب‌المنذب، خلیج عدن، دریای سرخ و کانال سوئز تأثیرات جهانی و پیام‌های عزت‌آفرین و اقتداربخش حضور نیروی دریایی دارد. این حضورها دشمن را به شدت دستپاچه و هراسناک کرد زیرا حضور مقتدرانه یگان‌های دریایی جمهوری اسلامی ایران در آب‌های آزاد برای ملت‌ها الهام‌بخش و امیدآفرین است.

رهبر انقلاب اسلامی تأکید کردند: جمهوری اسلامی ایران اهل تجاوز نیست ولی اهل حضور در آب‌های آزاد است زیرا آب‌های آزاد دنیا متعلق به همه و بستری برای انتقال فرهنگ است.

- مضامین: حضور نیروی دریایی در آب‌های بین‌المللی، انتقال فرهنگ
- محورها: امنیتی، اجتماعی - فرهنگی

۲۸- بیانات در پایگاه نیروی دریایی ارتش در بندرعباس (۱۳۹۰/۰۵/۰۱)

منافع دریا مال همه است، امکانات این دریای پربرکت متعلق به این ملت‌هاست. چگونه می‌شود از این برکات به نفع منافع ملی استفاده کرد و کشور را از آن بهره‌مند کرد؟ با داشتن اقتدار.

صنعت هسته‌ای برای یک کشور یک ضرورت است؛ هم برای انرژی، هم برای داروهای هسته‌ای که بسیار مهم است، هم برای تبدیل آب دریا به آب شیرین.

دریا برای کشور، یک فرصت بزرگ برای پیشرفت و حفظ منافع ملی است. فواید دریا برای یک کشور و یک ملت، فواید راهبردی، بزرگ و کلان است... این ساحل عظیم و طولانی بسیار حساس که در دریای عمان داریم در واقع یک گنج است، سواحل دریای عمان و حضور در دریای عمان یک گنج است، یک ذخیره است.

- مضامین: عدالت در توزیع بهره‌برداری از امکانات دریا و بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود دریایی با حفظ استقلال و امنیت، استفاده از منابع با داشتن اقتدار، تبدیل آب دریا به آب شیرین، اهمیت سواحل مکران
- محورها: امنیتی، اقتصادی، علم و فناوری

۲۹- خبر دیدار فرماندهان و کارکنان نداجا (۱۳۸۹/۰۹/۰۷)

آن منطقه‌ای که شما مستقر هستید یعنی منطقه سواحل دریای عمان منطقه بکری است، عمق این سواحل منطقه وسیع بلوچستان و بخشی از آن منطقه غربی‌تر آن یعنی هرمزگان، مناطق بسیار مهمی است، بسیار حائز اهمیت است.

وجود شما در آنجا ممکن است این مناطق را زنده کند، یعنی حضور نیروی دریایی ارتش ممکن است منتهی بشود به اینکه ان‌شاءالله ما بتوانیم از توانایی‌های منطقه استان بزرگ سیستان و بلوچستان و منطقه عظیم و حساس دریای عمان استفاده کنیم؛ این برای کشور مهم است.

(با اشاره به نیروی دریایی راهبردی): ...با توجه به مسائل کنونی جهان و وضعیت جغرافیای سیاسی امروز دنیا، باید هر چه می‌توانیم خود را در دریا و ساحل تقویت کنیم.

- مضامین: اهمیت موقعیت جغرافیایی سواحل مکران، لزوم همکاری نظامیان برای آبادانی منطقه مکران، تقویت دفاعی در دریا و ساحل
- محورها: اقتصادی، حکمرانی، امنیتی

۳۰- بیانات در دیدار دست‌اندرکاران ساخت ناوشکن جماران (۱۳۸۸/۱۱/۳۰)

کشور ما یک کشور دریایی است. واقعه‌ش هم همین است دیگر، متصل به اقیانوس و دارای دریا؛ آن دریایی به این حساسیت، چه **خلیج فارس**، چه دریای عمان و بقیه بخش‌ها و مراکز که این قدر این منطقه را حساس کرده است.

- مضامین: برقراری امنیت در دریا، اتصال به دریا و اقیانوس
- محورها: امنیتی، اقتصادی

۳۱- بیانات در مراسم الحاق ناوشکن جماران - بندرعباس (۱۳۸۸/۱۱/۳۰)

ما هفت صد هشت صد سال سابقه دریانوردی داریم. آن روزی که از بنادر **خلیج فارس** کشتی‌هایمان به اقصی نقاط آسیا می‌رفت، خیلی از کشورهایی که امروز در دریانوردی تبحر و شهرت پیدا کرده‌اند، اصلاً وجود قابل‌ذکری نداشتند. با این سابقه، با این توانایی‌هایی که ملت ما دارد، با این ذهن خوب، با این هوش سرشار، با این سرانگشتان مهارت‌یاب که جوان‌های ما دارند، مردم ما دارند، ما چرا باید این قدر عقب بمانیم.

من می‌خواهم بر روی **شناورهای زیرسطحی** هم تاکید کنم. نیروی دریایی یکی از هدف‌ها و جهت‌گیری‌های کلی‌اش باید مسئله شناورهای زیرسطحی باشد. امروز اگر همان جور که قبلاً گفته‌ایم **نیروی دریایی** یک نیروی راهبردی است - که همین هم هست - و در دفاع از کشور جزو خطوط مسلم حتمی است، باید با زیرسطحی‌ها منطقه را در دست بگیرد.

مجموعه خلیج فارس می‌تواند با یک سیاست خردمندانه و عاقلانه جمعی و به سود همه کشورهای حاشیه خلیج فارس به‌خوبی اداره شود. عنصری که این حرکت درست و معقول را تهدید می‌کند، حضور بیگانه و به‌طور ویژه حضور امریکا در منطقه است.

ما در سال‌های گذشته از سواحل طولانی دریای عمان بهره لازم و کافی نبرده‌ایم. ذهنمان همه‌اش متوجه خلیج فارس بوده، اهمیت دریای عمان از نظر ما مغفول‌عنه مانده، این نگاه جدید که نگاه به دریای عمان است می‌تواند کارهای بزرگی را انجام دهد. این برای منطقه جنوب شرقی کشور یک موهبت است. بنابراین، دولت و دستگاه‌های مختلف - چه وزارت دفاع چه وزارتخانه‌های دیگر که مرتبط با این کارند - همه باید به پیشرفت این کار کمک کنند.

- مضامین: تاریخ دریانوردی کشور، تاکید بر ساخت شناورهای زیرسطحی، امنیت دریایی، حکمرانی منطقه‌ای خلیج فارس با سیاست خردمندانه جمعی، نگاه به آبادسازی سواحل مکران، لزوم توجه دولت و ارگان‌های نظامی
- محورها: اجتماعی - فرهنگی، علم و فناوری، امنیتی، حکمرانی، اقتصادی

۳۲- بیانات در دیدار عمومی مردم چالوس و نوشهر (۱۳۸۸/۰۷/۱۵)

از این دو (دریا و جنگل) ثروت عظیم، از این دو فرصت بزرگ باید هم به‌درستی حفاظت بشود، هم به‌درستی بهره‌برداری بشود. این سفارش من به مسئولان کشور است: این جنگل متعلق به ملت است، این دریا متعلق به ملت است بهره‌برداری بهینه و اقتصادی و صحیح و جلوگیری از سوءاستفاده‌های گوناگون از جنگل یا به شکلی از دریا... این‌ها همه نعمت‌های خداوند هستند؛ از این نعمت‌ها باید استفاده کرد، ولی درست؛ باید استفاده کرد، ولی با رعایت حریم‌های الهی؛ باید استفاده کرد، ولی با احترام به ارزش‌ها و دین و اخلاق این مردم؛ ارزش‌هایی که آن‌ها را در طول سالیان دراز در میدان‌های سخت نگه‌داشته.

- مضامین: حفظ معنویت و حفظ حریم الهی، احترام به ارزش‌های اجتماعی، بهره‌برداری بهینه و اقتصادی
- محورها: اقتصادی، محیط‌زیستی، اجتماعی - فرهنگی

۳۳- بیانات در دانشگاه علوم دریایی امام‌خمينی^{ره} نوشهر (۱۳۸۸/۰۷/۱۴)

امکانات و تجهیزات پدافندی شناورهای سطحی را در همه‌جا، به‌خصوص در دریاهاى جنوب موردتوجه قرار بدهید، نیروی دریایی امروز بحمدالله ظرفیت‌های خوبی دارد... به زیرسطحی‌ها اهمیت بدهید و توجه کنید...

سواحل جنوب شرقی کشور که در اختیار نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران است، مناطق بسیار مهمی است و ظرفیت‌های بسیار خوبی برای پیشرفت است؛ به آنجاها اهتمام کنید و اهمیت بدهید.

- مضامین: امکانات و تجهیزات دفاعی، پیشرفت سواحل مکران، اهمیت نهادهای نظامی به توسعه سواحل جنوب شرقی کشور
- محورها: امنیتی، علم و فناوری، اقتصادی، حکمرانی

۳۴- بیانات در دیدار فرماندهان و مسئولان آجا (۱۳۸۸/۰۱/۱۶)

در مسئله نیروی دریایی، مسئله دریای عمان و این ساحل طولانی خیلی امکان عظیمی است... این ساحل طولانی و بسیار مهم مغفول‌عنه واقع شده... در زمینه حضور در دریای عمان، حضور در اقیانوس، حضور در منطقه باب‌المنذب و دریای سرخ و آنجاهایی که حساس و مهم است، ... ان‌شاءالله بتواند تامین شود.

- مضامین: فرصت‌های سواحل مکران، حضور نیروی دریایی در آب‌های بین‌المللی
- محورها: اقتصادی، امنیتی

۳۵- بیانات در دیدار فرماندهان و کارکنان نداجا (۱۳۸۷/۰۹/۰۶)

این ساحل عظیم و طولانی بسیار حساس که ما در دریای عمان داریم، در واقع یک گنج است و باید این را اعتراف کنیم ما حواسمان را بردیم متوجه خلیج فارس کردیم

البته خلیج فارس مهم است اما توجه نکردیم به این ثروت عظیم در دریای عمان، چراکه دریای عمان عقبه اساسی و تعیین‌کننده سرنوشت خلیج فارس است.

- مضامین: اهمیت راهبردی سواحل مکران، نقش و اهمیت دریای عمان در تعیین سرنوشت خلیج فارس عدم توجه حکمرانی به مسئله دریای عمان
- محورها: اقتصادی، حکمرانی، امنیتی

۳۶- بیانات در دیدار فرمانده نذاجا و تقدیم طرح ولایت (۱۳۸۶/۱۲/۱۹)

امروز کار در دریای عمان دشوارتر از گذشته و بسیار مهم است زیرا امروز دشمن ما، فلان کشور همسایه خلیج فارس نیست. دشمنی که احتمال حمله و تهدید او وجود دارد، دشمنی است که در اقیانوس‌ها گسترش یافته است؛ بنابراین، کار بسیار مهم است. با توجه به این اهمیت، بایستی نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران، برنامه‌ریزی و تحرک خود را با این شرایط جدید تطبیق دهد.

- مضامین: برنامه‌ریزی برای تامین امنیت دریایی در پهنه‌ای وسیع‌تر
- محورها: امنیتی

۳۷- بیانات در دیدار دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی (۱۳۸۲/۰۲/۲۲)

دومین ذخیره گاز در سطح دنیا، متعلق به کشور ماست. ذخیره بسیار ارزشمند نفت و خیلی از منابع زیرزمینی دیگر متعلق به ایران است. [ایران] کشوری است با جمعیت زیاد، موقعیت جغرافیایی حساس، مرز طولانی در خلیج فارس و دریای عمان؛ این‌ها همه امتیازات یک کشور است. راه تقریباً منحصر غرب به آسیای میانه و آن منطقه از دنیا هم از اینجا می‌گذرد.

- مضامین: موقعیت جغرافیایی (حمل و نقل و ترانزیت)، سواحل طولانی
- محورها: اقتصادی

۳۸- بیانات در بازدید از منطقه سوم دریایی (۱۳۸۱/۱۲/۰۹)

اکنون هم با توجه به مسائل سیاسی که در **خلیج فارس** می‌گذرد، حضور در کرانه دریای عمان برای ما یک فرصت فوق‌العاده است. در اینجا همه برنامه‌ریزی‌ها را باید با توجه به این حقیقت مسلم انجام دهید... در زمینه‌های مختلف از جمله در زمینه ارتباط مردم با دریا و بالاخص **صیادی** کمک‌های زیادی می‌توانید به مردم بکنید چون در اینجا صیادی مسئله مهمی است به‌عنوان کمک به مردم هر کاری را که می‌توانید در برنامه‌هایتان بگنجانید و ان‌شاءالله اقدام کنید.

- مضامین: حضور در سواحل مکران، برنامه‌ریزی، ارتباط مردم با دریا، صیادی، کمک به مردم
- محورها: اقتصادی، حکمرانی، اجتماعی - فرهنگی

۳۹- خبر دیدار رئیس‌جمهور آذربایجان (۱۳۸۱/۰۲/۱۹)

ایشان مسائل مربوط به دریای خزر را مربوط به کشورهای حاشیه این دریا دانستند و با تاکید بر لزوم عدم دخالت دیگران در این مسئله خاطرنشان کردند: «مسئله دریای خزر با نگرش منطقی و درست به آن، قابل حل می‌باشد و این نیازمند تلاش کشورهای منطقه است و ایران و آذربایجان باید با همکاری یکدیگر این مسئله را به حل نهایی برسانند».

- مضامین: همکاری منطقه‌ای، امنیت دریای خزر
- محورها: حکمرانی، امنیتی

۴۰- بیانات در دیدار کارگزاران نظام (۱۳۸۰/۱۲/۲۷)

ایران عزیز ما با در اختیار داشتن نیمی از **ساحل** پربرکت‌ترین منطقه دارای انرژی جهان و ذخایر فراوان مادی و انسانی، امریکا را به طمع انداخته است.

- مضامین: ذخایر فراوان انرژی در دریا، طمع دشمنان به ثروت‌های کشور
- محورها: اقتصادی، امنیتی

۴۱- بیانات در دیدار تعدادی از سران کشورهای عضو اکو (۱۳۷۹/۰۳/۲۱)

کشورهای حاشیه دریای خزر باید هرچه سریع‌تر با تفاهم با یکدیگر امکان استفاده بیشتر از این دریای مشترک را فراهم کنند.

- مضامین: همکاری منطقه‌ای، استفاده از ظرفیت‌های دریای خزر
- محورها: حکمرانی، اقتصادی

۴۲- بیانات در دیدار جمعی از کارکنان نیروی هوایی ارتش (۱۳۷۸/۱۱/۱۸)

اگر منطقه خلیج فارس در امنیت باشد، ما که بیشترین ساحل را در خلیج فارس داریم، بیش از همه از امنیت این منطقه استفاده خواهیم کرد. اگر خلیج فارس، محل حضور بیگانگان نباشد، ما که منافع زیادی در این خلیج پهناور و بزرگ - که مشترک بین ما و کشورهای دیگر است - داریم، بیش از دیگران در امنیت این منطقه سعی خواهیم داشت. این امر طبیعی است. هیچ‌کس نمی‌خواهد خانه خودش را ناامن کند. کسانی خلیج فارس را ناامن می‌کنند که می‌خواهند از ناامنی یا لاف‌ل از شایعه ناامنی اینجا سوءاستفاده کنند و وانمود نمایند که در این منطقه ناامنی است تا بتوانند سلاح بفروشند تا بتوانند حضور نظامی پیدا کنند تا بتوانند نفوذ سیاسی در کشورهای خلیج فارس به دست آورند.

- مضامین: طولانی‌ترین ساحل در خلیج فارس، امنیت در خلیج فارس
- محورها: امنیتی

۴۳- بیانات در دانشگاه افسری امام‌علی علیه‌السلام (۱۳۷۸/۰۸/۰۹)

خلیج فارس باید به‌وسیله کشورهای بی‌طرفی که خلیج فارس متعلق به آن‌ها و در آغوش آن‌هاست، اداره شود.

- مضامین: اداره و حکمرانی و امنیت خلیج فارس
- محورها: امنیتی، حکمرانی

۴۴- خبر دیدار مسئولان اداری و اجرایی استان هرمزگان (۱۳۷۶/۱۲/۰۲)

رهبر معظم انقلاب اسلامی از کشاورزی، صنایع تبدیلی و صیادی به‌عنوان سه بخش اصلی برای حل مشکلات استان هرمزگان یاد کردند...

مقام معظم رهبری صنایع تبدیلی را مکمل بخش کشاورزی دانستند و با تأکید بر ضرورت استحصال مواد غذایی کشور از آب‌های خلیج فارس فرمودند: حل مشکلات، راه‌های کاملاً روشنی دارد...

جایگاه جغرافیایی و استراتژیکی استان هرمزگان و شهر بندرعباس را حائز اهمیت دانستند و فرمودند: حضور با نشاط و شورانگیز مردم در استان‌های ساحلی می‌تواند تأثیر منفی مضاعفی در روحیه دشمنان ما داشته باشد و ما خدا را شکر می‌کنیم که در هر نقطه‌ای از کشور ما زمینه‌ها، آمادگی‌ها و استعداد‌های مقابله با دشمن متناسب با دشمنی است که در آن ناحیه وجود دارد.

- مضامین: صنایع تبدیلی و صیادی، ضرورت استحصال مواد غذایی از دریا، موقعیت جغرافیایی، حضور با نشاط مردم ساحل‌نشین در عرصه‌های مختلف، مقابله با دشمن
- محورها: اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، امنیتی

۴۵- بیانات در دیدار صیادان و ماهیگیران بندرعباس (۱۳۷۶/۱۱/۲۹)

از **صیادان بندرعباس** به سبب اهتمام به کار شرافتمندانه و ارزشمند **ماهیگیری** و استحصال نیاز غذایی مردم از دریا تشکر کردند و از همه‌کسانی که در این منطقه به دنبال کار و کسب درآمد هستند، خواستند تا کار **صیادی** را به‌عنوان یک شغل ارزشمند و اقدامی در جهت سازندگی کشور مدنظر قرار دهند...

صید ماهی و میگو در این منطقه باید به صد برابر میزان کنونی افزایش پیدا کند و به دولت، مسئولان و دانشگاهیان گوشزد کردند که به سهم خود برای ساخت **اسکله‌های** موردنیاز و تامین وسایل مدرن صیادی و نیز انجام کارهای تحقیقاتی در این خصوص تلاش کنند.

- مضامین: شیلات، شغل شرافتمندانه صیادی، ساخت بنادر تخصصی و زیرساخت، لزوم تحقیقات و پژوهش، افزایش ظرفیت‌های صید ماهی و میگو
- محورها: اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، علم و فناوری

۴۶- بیانات در اجتماع بزرگ مردم بندرعباس (۱۳۷۶/۱۱/۲۸)

استعداد این استان (هرمزگان)، استعداد بسیار بالا و وسیعی است؛ هم استعداد تجارت، هم استعداد زراعت، هم استعداد صنعت، هم استعداد صیادی و هم استعداد جلب سیاحت گران.

متأسفانه امروز حضور قدرت‌های بیگانه در این منطقه، یکی از نقاط بسیار تیره‌ای است که در این منطقه در طول زمان وجود داشته است. امروز ده‌ها شناور نظامی دشمنان دنیای اسلام در این منطقه مشغول حرکت‌اند. البته ایران اسلامی به فضل نظام تثبیت‌شده جمهوری اسلامی و به لطف هوشیاری ملت و آمادگی نیروهای مسلح، هیچ تهدیدی را نسبت به خود اولاً احساس نمی‌کند؛ ثانیاً اگر تهدیدی باشد، با قدرت تمام به آن پاسخ خواهد داد. ولی به‌رحال حضور بیگانگان در این منطقه - که بیشترین شناورهای نظامی هم متعلق به شیطان بزرگ امریکاست - تهدیدکننده است؛ یعنی امنیت این منطقه بسیار حساس را تهدید می‌کند.

- مضامین: استعداد صنعتی، گردشگری و تجارתי استان هرمزگان، آمادگی پاسخ به تهدیدهای موجود در آب‌های خلیج فارس
- محورها: اقتصادی، امنیتی

۴۷- بیانات در دیدار فرماندهان نیروی دریایی ارتش (۱۳۷۶/۰۹/۰۹)

البته شماها خوب می‌دانید که در کشور ما در طول سالیان دراز، به مسئله دریانوردی بسیار بی‌احترامی و بی‌اهتمامی شده است، یعنی ما آن مردمی هستیم که وقتی در یک طرف مرزمان به آب رسیدیم، متوقف شدیم، برخلاف ملت‌هایی که وقتی به آب رسیدند، آب برایشان با خشکی یکی بود، مثل انگلیسی‌ها و خیلی از اروپایی‌ها وقتی به آب دریاهایشان رسیدند، پایشان را در قایق‌هایشان گذاشتند و مثلاً تا هندوستان آمدند؛ یعنی برایشان آب و خاک، هیچ فرقی نداشته است. شما ببینید چه تفاوتی ایجاد می‌کند ما وقتی به دریا رسیدیم، همان‌جا متوقف شدیم، ماندیم تا آن‌هایی که دریاها را تصرف کردند، بیایند و دریای ما را هم تصرف کنند و وارد خشکی ما هم بشوند.

- مضامین: بی‌اهتمامی به دریا و دریانوردی، استعمار بیگانه
- محورها: اجتماعی - فرهنگی، حکمرانی، امنیتی

۴۸- بیانات در دیدار فرماندهان و جمعی از کارکنان نیروی هوایی ارتش (۱۳۷۵/۱۱/۱۸)

ایران بیشترین ساحل را در خلیج فارس دارد و از امنیت آن نیز بیش از دیگران استفاده خواهد کرد و اگر خلیج فارس محلی برای حضور بیگانگان نباشد بدیهی است که جمهوری اسلامی ایران بیش از هر کشور دیگری برای امنیت آن تلاش خواهد کرد؛ بنابراین تبلیغات دشمنان اسلام مبنی بر تهدیدآمیز بودن ایران برای امنیت کشورهای همسایه دروغ و بهتان است و ایران اسلامی به حفظ امنیت منطقه خلیج فارس کاملاً پایبند است.

- مضامین: امنیت در خلیج فارس، طولانی‌ترین ساحل در خلیج فارس
- محورها: امنیتی

۴۹- بیانات در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی^{ره} نوشهر (۱۳۷۲/۰۲/۱۸)

امروز یکی از مناطقی که این دفاع مقدس و بزرگ و منطقی، در آن زمینه پیدا می‌کند، منطقه دریاست و شما - چه سپاهی و چه ارتشی - هرکدام باید همه آمادگی‌های لازم - آمادگی علمی، عملی، فرماندهی و مدیریتی؛ آمادگی تجهیزاتی و پشتیبانی و آمادگی انضباطی - را برای خودتان فراهم کنید.

- مضامین: آمادگی دفاعی، ارتقای آمادگی تجهیزات براساس علم
- محورها: امنیتی، علم و فناوری

۵۰- بیانات در صبحگاه نظامی پایگاه منطقه دوم دریایی نداجا (۱۳۷۰/۱۰/۱۲)

نیروهایی که امروز در خلیج فارس حضور غاصبانه‌ای در بعضی از بخش‌ها دارند، برای ملت و نیروهای مسلح ما همچون پدیده‌هایی هستند که دیر یا زود زایل خواهند شد. خلیج فارس متعلق به ملت‌های ساکن خلیج فارس است. امنیت خلیج فارس تکلیفی است بر دوش ملت‌هایی که گرداگرد این منطقه مهم جهانی زندگی می‌کنند؛ و ساحل طولانی کشور جمهوری اسلامی ایران بی‌شک سهم بسیار مهمی در حفظ امنیت این

منطقه بر عهده دارد و ما این سهم را به فضل الهی ایفا خواهیم کرد؛ و این تکلیف تاریخی و وظیفه جغرافیایی و منطقه‌ای ماست.

- مضامین: امنیت خلیج فارس
- محورها: امنیتی

۵۱- بیانات در صبحگاه ناوگان منطقه یکم نداجا (۱۳۶۹/۰۹/۲۴)

اگر به اوضاع نظامی و به جغرافیای منطقه نگاهی بیندازیم، خیلی زود می‌توانیم تشخیص بدهیم که نیروهای مسلح جمهوری اسلامی باید توانایی دریایی خود را ارتقا و افزایش بدهند.

- مضامین: امنیت دریایی
- محورها: امنیتی

۵۲- بیانات در معارفه دریادار شمخانی به‌عنوان فرمانده نداجا (۱۳۶۸/۰۸/۰۹)

همان‌طور که می‌دانید، امروز حساس‌تر از همه مناطق مرزی کشور، منطقه مرزی جنوب و کرانه‌های طولانی و ممتد دریایی کشور عزیزمان در آن منطقه است که از لحاظ حساسیت بین‌المللی و موقعیت سوق‌الجیشی و از نظر اقتصادی و سیاسی و دیگر جنبه‌ها، برای سرنوشت کشور کمال اهمیت را داراست.

- مضامین: حساسیت امنیتی نوار مرزی جنوب و دریایی کشور، اهمیت اقتصادی و موقعیت جغرافیایی
- محورها: امنیتی، اقتصادی

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در بیانات رهبر عظیم‌الشان چند نکته بسیار حائز اهمیت وجود دارد:

- توجه به ضرورت پیشرفت و آبادانی سواحل و دریا
- توجه به امنیت ایران در منطقه خلیج فارس
- حضور مقتدرانه در آب‌های آزاد به منظور دور کردن سایه تهدید با تامین امنیت کشور در پهناى مدار ۱۰ درجه شمالی
- بهره‌برداری از ظرفیت جغرافیایی کشور در توسعه ترانزیت و اتصال محورهای شرق- غرب و شمال- جنوب
- توجه به رشد ظرفیت‌های بنادر به عنوان یکی از زیرساخت‌های اساسی کشور
- توجه به مقوله فرهنگ دریایی
- ارتقای سطح دانش و فناوری دریایی

بیانات رهبر معظم انقلاب به لحاظ تاریخی و محتوایی در سه دهه مختلف از زعامت ایشان مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. همان‌طور که مشاهده می‌شود با توجه به شرایط کشور و منطقه در ابتدای دهه ۷۰، نگاه امنیتی بر منطقه خلیج فارس حاکم بوده است. در دهه ۸۰، با عنایت به درآمدهای سرشار نفتی و تثبیت مقتدرانه امنیت آب‌ها توسط نیروی دریایی ارتش و سپاه توجه به زیرساخت‌ها و مسائل اقتصادی، گفتمان اصلی رهبر را تشکیل می‌دهد. در سال‌های دهه ۹۰ و آغاز قرن جدید گفتمانی چندوجهی بر بیانات معظم‌له حاکم بوده است که نگاه راهبردی ایشان به پیشرفت متوازن در بعدهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و امنیتی را تصویر می‌نماید؛ و موضوع پیشرفت دریایی کشور مفهوم می‌یابد.